

gemeente
Het Hogeland

Tussentijdse informatievoorziening

Jeugdwet

Juni 2021

Inleiding

In april 2021 heeft u naast de monitor Sociaal Domein ook de eerste ‘tussentijdse informatievoorziening Jeugdwet’ ontvangen. Op 26 mei zijn beide rapportages besproken tijdens het raadsoverleg. Zoals tijdens het raadsoverleg toegezegd ontvangt u hierbij voor het zomerreces een update van de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg.

Zoals reeds aangekondigd tijdens het raadsoverleg bevat deze rapportage geen wezenlijk andere informatie of inzichten aangaande de jeugdzorg. Uiteraard zijn voor het opstellen van deze rapportage de meest recente data gebruikt. De geboden informatie is daarmee zo actueel mogelijk en laat daarmee de ontwikkelingen zien zoals ze op dit moment vastliggen in de gemeentelijke systemen..

Tijdens het raadsoverleg en het opstellen van deze rapportage zit relatief weinig tijd. De door raadsleden gemaakte opmerkingen rondom de gewenste doorontwikkeling van de rapportages zijn in deze rapportage nog niet verwerkt. Ambtelijk worden op dit moment evaluatiegesprekken gevoerd rondom de totstandkoming van de monitor Sociaal Domein waarbij eveneens het raadsoverleg wordt betrokken. De gewenste doorontwikkeling wordt voorzien in de monitor Sociaal Domein die in het vierde kwartaal aan de raad wordt aangeboden.

Een belangrijk thema binnen de jeugdzorg betreft de realisatie van de forse taakstelling die opgenomen is in de begroting 2021. Het college is, net als u als raad, op zoek naar het verkrijgen van grip op de stijgende uitgaven in de jeugdzorg. Zoals eerder aangegeven is dit geen eenvoudige opgave gezien het complexe stelsel van de jeugdzorg dat beïnvloed wordt door een veelheid aan aspecten.

Op diverse onderdelen wordt er op dit moment vanuit het beleid gestuurd op de jeugdzorg (beheersmaatregelen). De financiële vertaling hiervan is nog niet één op één af te leiden uit de cijfers. Ook heeft het tijd nodig voordat maatregelen effect sorteren. Tijdens het raadsoverleg is voorzichtig besproken dat het realiseren van de taakstelling erg uitdagend is en dat de volledige taakstelling mogelijk nog niet in 2021 gerealiseerd zal zijn.

Uit het rapport van AEF ‘stelsel in groei’ bleek dat gemeenten significant geld tekort komen voor een goede uitvoering van de jeugdzorg. Dat geldt ook voor Het Hogeland. Het Rijk en VNG hebben onlangs afspraken gemaakt voor extra middelen in 2021 en 2022. Het nieuw te vormen Kabinet zal zich moeten uitspreken over de structurele middelen voor 2023 en de jaren daarna. In het derde hoofdstuk wordt daar kort bij stil gestaan.

Een andere belangrijke ontwikkeling voor het jaar 2022 is de wijziging van het woonplaatsbeginsel. De wijziging moet leiden tot minder administratieve lasten. De wijziging heeft impact waarvan op dit moment de omvang niet bekend is. Het Hogeland is druk bezig met de voorbereidingen. In hoofdstuk 5 wordt een korte toelichting gegeven op wat er gaat wijzigen, welke werkzaamheden er uitgevoerd moeten worden en wat dit voor Het Hogeland betekent.

We hopen uw raad door middel van deze tweede tussentijdse informatie mee te nemen in de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg.

Inhoudsopgave

1.	Opbouw van de rapportage	4
2.	Ontwikkeling jeugdigen met een maatwerkvoorziening.....	5
3.	Extra rijksmiddelen voor Jeugdzorg.....	6
4.	Update ontwikkelingen m.b.t. de beheersmaatregelen	7
5.	Wijziging woonplaatsbeginsel	9
6.	Ontwikkeling naar productcategorie	10

1. Opbouw van de rapportage

In dit hoofdstuk treft u de leeswijzer aan van deze rapportage.

Hoofdstuk 2 van deze rapportage geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal jeugdigen in de afgelopen tweeëneenhalf jaar.

In de afgelopen periode zijn er diverse berichten verschenen dat er extra rijksmiddelen beschikbaar komen voor de jeugdzorg. In hoofdstuk 3 wordt beschreven wat dit voor Het Hogeland betekent. Ondanks de extra middelen wordt onverminderd verder gegaan met de beheersmaatregelen jeugdzorg. In hoofdstuk 4 wordt van een aantal maatregelen een korte update gegeven.

In hoofdstuk 5 treft u informatie aan over een belangrijke ontwikkeling. De wijziging van het woonplaatsbeginsel.

De rapportage sluit af met hoofdstuk 6 waarin inzicht gegeven wordt in de ontwikkeling van de kosten en het aantal cliënten per productcategorie.

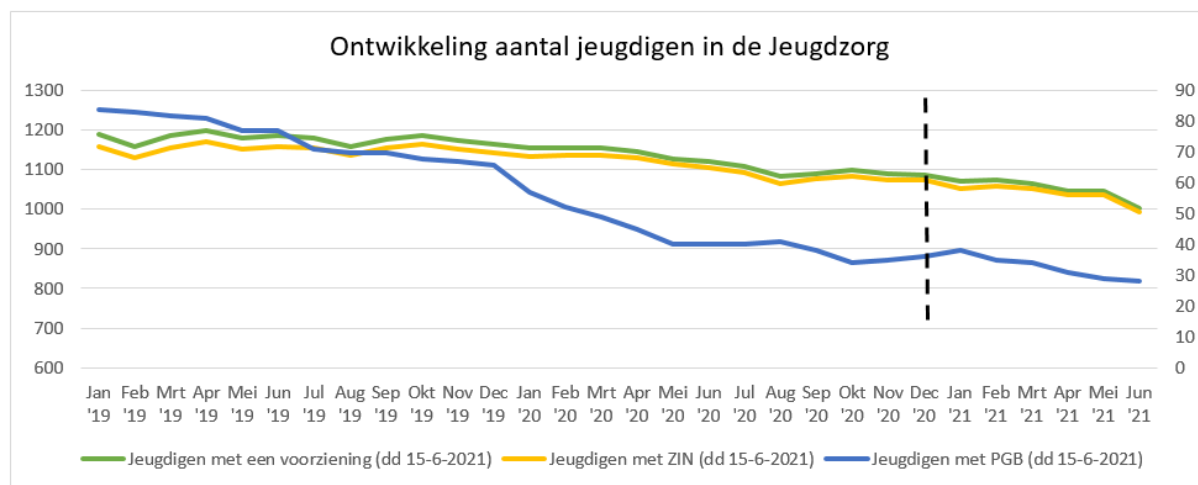
2. Ontwikkeling jeugdigen met een maatwerkvoorziening

In voorgaande rapportages is de ontwikkeling van het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening gerapporteerd. Tot en met augustus 2020 was er een daling te zien van het aantal jeugdigen dat een maatwerkvoorziening heeft. Daarna leek het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening zich te stabiliseren. Op basis van de registraties uit de systemen is onderstaande grafiek, naar de stand van medio juni 2021, geactualiseerd.

Het administratieve proces van het verwerken van indicaties die niet via het sociale team van Het Hogeland lopen kent een zogeheten na-ijl in de registratie van de voorzieningen. De gegevens tot de zwarte stippellijn zijn naar verwachting compleet. Uit vergelijking van cijfers die gehanteerd zijn in de vorige rapportage is te verwachten dat de aantallen van het eerste kwartaal 2021 nog beperkt zullen veranderen.

Zoals ook in de vorige rapportage is aangegeven is nog niet bekend in hoeverre de gevolgen van Covid-19 gevolgen heeft voor de jeugdzorguitgaven van Het Hogeland. De enige conclusie die we op dit moment kunnen trekken uit de cijfers dat er op dit moment nog geen enorme toename van jeugdigen in de jeugdzorg heeft plaatsgevonden zoals blijkt uit onderstaande gegevens. Of dit uitblijft of mogelijk alsnog plaats zal vinden wordt nauwlettend gemonitord.

Opgemerkt wordt dat deze ontwikkeling niets zegt over de eventuele ontwikkeling in de zwaarte van de zorgvraag (type product en omvang van de indicaties in euro's) en de verzilvering. Deze ontwikkelingen zijn af te lezen in de grafieken zoals opgenomen in hoofdstuk 6.

Linker-as

De groene lijn toont het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening heeft (ongeacht of dat PGB of ZIN is).

De gele lijn toont het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening ZIN heeft.

Rechter-as

De donker blauwe lijn toon het aantal unieke jeugdigen dat een maatwerkvoorziening PGB heeft.

3. Extra rijksmiddelen voor Jeugdzorg

Het Rijk en VNG hebben op 22 april afspraken gemaakt over extra middelen en maatregelen voor actuele problematiek. Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren.

Voor het jaar 2021 gaat het om € 613 miljoen. Een deel van deze middelen landt bij centrumgemeenten, een deel wordt uitgekeerd via specifieke uitkeringen en een deel wordt uitgekeerd via de algemene uitkering. Het bedrag van bijna € 1,5 miljoen voor Het Hogeland is het deel dat uitgekeerd wordt via de algemene uitkering. Over het deel dat via specifieke uitkeringen wordt verdeeld worden we later in het jaar geïnformeerd. Deze middelen zullen aan een beperkt aantal gemeenten of jeugdzorgregio's worden uitgekeerd. Of de gemeente Het Hogeland hieronder valt is nog niet helder.

In de voorjaarsnota 2021 is een voorstel opgenomen om deze middelen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Dit als buffer voor de onder druk staande taakstellingen en mogelijke incidentele investeringen die nodig zijn om de taakstellingen te kunnen realiseren.

Uitkomst arbitragezaak met Rijk inzake jeugdzorg

Op verzoek van de VNG heeft een onafhankelijke Commissie van Wijzen zich gebogen over het structureel benodigde budget voor de Jeugdzorg. Op 2 juni hebben Het Kabinet en de VNG de uitspraken van de Commissie van Wijzen besproken. Hieruit zijn diverse afspraken gemaakt. Het Rijk heeft voor 2022 € 1.314 miljoen toegezegd aan de gemeenten. Hoe deze middelen verdeeld gaan worden zal in aanloop naar de begroting 2022 bekend worden gemaakt zodat gemeente dit kunnen verwerken in de gemeentelijke begrotingen. Zoals het zich nu laat aanzien worden deze middelen verdeeld bij de Septembercirculaire.

Hervormingsagenda

Het nieuw te vormen Kabinet neemt een besluit over de omvang van de extra middelen na 2022. Vooruitlopend op de besluitvorming van een nieuw kabinet committeren het Rijk en de VNG, in samenwerking met andere betrokken partijen, zich eraan om te komen tot een Hervormingsagenda. Deze Hervormingsagenda omvat zowel het afspraken maken over maatregelen die passen binnen het huidige stelsel als het starten met de voorbereiding van aanpassing in nationale wet- en regelgeving waar een nieuw kabinet definitief over moet besluiten. Streven is dat deze agenda uiterlijk 1 januari 2022 definitief wordt vastgesteld.

Deze Hervormingsagenda bestaat uit de combinatie van een set van maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. De besluitvorming van het nieuwe kabinet over de structurele bekostiging van gemeenten is voor de VNG randvoorwaardelijk voor de uitvoering van de Hervormingsagenda.

Adviesrapport Sociaal Economische Raad

Naast bovengenoemde ontwikkeling heeft de SER het adviesrapport "Jeugdzorg: van systemen naar mensen" aangeboden aan informateur mevrouw Hamer. In dit rapport staan een tiental aanbevelingen voor de korte termijn. Het is aan het nieuwe Kabinet om de adviezen te betrekken in haar besluitvorming over de toekomst van de Jeugdzorg in Nederland.

4. Update ontwikkelingen m.b.t. de beheersmaatregelen

Onderzoek naar de gezinnen met de meeste jeugdhulpuitgaven

Er is een overzicht van 25 cliënten met de meeste ondersteuning qua jeugdhulpkosten opgesteld. Van deze 25 cliënten zijn 15 door onze casemanagers verwezen; en 10 cliënten door een Gecertificeerde Instelling (GI). Begin juni is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd teneinde zicht te krijgen op de oorzaak van de hoge uitgaven. De casemanagers en de desbetreffende GI's zijn gevraagd om voor 16 juli de onderzoeksvragen te beantwoorden. De resultaten van dit onderzoek zullen in een volgende monitor worden gepresenteerd.

Inzet schoolmaatschappelijk werk

De inzet van het schoolmaatschappelijk werk is volledig gerealiseerd op het Voortgezet Onderwijs Terra College Winsum Pro en VMBO en HHC-locaties Winsum, Uithuizen en Warffum.

MEE Groningen is eind 2020 al gestart op het Terra praktijkonderwijs. 1e evaluatie met MEE Groningen heeft plaatsgevonden en de samenwerking verloopt goed. Er zijn op dit moment 11 leerlingen die op het Terra praktijkonderwijs ondersteund worden door het schoolmaatschappelijk werk. Gemiddeld zijn er 6 gesprekken met de leerlingen. Voor de andere VO-locaties heeft Mensenwerk het Hogeland de vacatures ingevuld. Deze schoolmaatschappelijk werkers zijn gestart per 1 juni 2021. De startgesprekken hebben plaatsgevonden. Het was belangrijk dat deze schoolmaatschappelijk werkers voor de zomer zouden starten om de schoolstructuren alvast te leren kennen, zodat de inzet in het nieuwe schooljaar direct effectief en efficiënt is voor de (nieuwe) leerlingen. Deze zomer zal er op de locaties waar het schoolmaatschappelijk werk net gestart is aandacht zijn voor extra PR, om de ouders en leerlingen voldoende op de hoogte te brengen.

Inzet/ontwikkeling preventieve basisondersteuning (algemene voorziening i.p.v maatwerk)

In plaats van vier lichte jeugdhulpproducten die nu nog door de RIGG worden ingekocht, is een traject gaande van een meervoudige onderhandse aanbesteding voor de inkoop van basisondersteuning jeugd in het voorliggend veld. Hiervoor wordt een Plan van Aanpak geschreven. Als gevolg van het vertrek van een ervaren beleidsmedewerker is vertraging ontstaan in de realisatie van deze beheersmaatregel.

Inzet Ondersteuner Jeugd en Gezin bij de huisarts

In de gemeente Het Hogeland wordt per week voor 54 uur OJG ingezet voor kinderen tot 18 jaar en de ouders. Tussen 1 oktober 2020 en maart 2021 werden de OJG'ers betrokken bij meer dan 100 jeugdigen, waarvan inmiddels circa meer dan 60% zonder dat vervolghulp nodig bleek, werd afgerond.

Huisartsen zijn over het algemeen tevreden over de intrede van de OJG binnen de huisartsenpraktijken. Binnen de praktijken wordt nu zoveel mogelijk de intrede van de OJG op de websites van de huisartsen gerealiseerd.

Vanaf juni 2021 zal de gemeente gebruik kunnen maken van een webtool OJG waardoor de inzet van de OJG in algemene zin kan worden gemonitord. Eind dit jaar zullen de eerste resultaten hiervan bekend worden.

Spoed voor jeugd

In provinciaal verband is de maatregel Spoed voor Jeugd ontwikkeld. Voor Het Hogeland geldt, dat er een daling te zien is in het aantal crisismeldingen (Q3 2020 : 133, Q4 2020 : 103 en Q1 2021 : 78). Het aantal crisisproducten dat ingezet is, is in de regio vanaf 1 juli 2020 (start Spoed voor Jeugd) met 30% gedaald. Zie voor de ontwikkeling op Het Hogeland de grafiek in hoofdstuk 6, productcategorie 'Crisis'.

Er is een stijging van crises binnen de Jeugd GGZ waarneembaar, met name die door de huisarts zijn doorverwezen en direct aangemeld zijn bij Spoed4Jeugd. We zien de trend (herkenbaar bij meerdere gemeenten) dat de zorgzwaarte is toegenomen, met name omdat het sociaal netwerk door Corona onder grotere druk is komen te staan. Opvallend is dan in 95% van de aangemelde crises bij Spoed4Jeugd lopende hulpverlening zit. Via stroom opwaartse analyse wordt nader onderzoek gedaan.

Naast de bovenstaande terugkoppeling op een aantal beheersmaatregelen is er een ander onderwerp waar we in het kader van het beheersen van de kosten mee aan de slag gaan.

Snijvlak Jeugdwet en Wet Langdurige Zorg: wat wordt vanuit welke wet gefinancierd?

Het Sociaal Team Jeugd zoekt nauwere samenwerking met het ClZ zodat casuïstiek die zich mogelijk leent voor financiering vanuit de Wlz, soepeler kan worden overgeheveld vanuit de Jeugdwet. Hiertoe wordt er in juli een vragenuur met het ClZ, beleid, kwaliteit en uitvoering georganiseerd.

5. Wijziging woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel regelt sinds 2015 welke gemeente financieel verantwoordelijke is voor de jeugdhulp of het uitvoeren van een jeugdreclasserings- of jeugdbeschermingsmaatregel. Dit gaat per 1 januari 2022 veranderen. Volgens het huidige woonplaatsbeginsel wordt er gekeken naar de woonplaats van de gezaghebbende ouder, voogd of instelling. In veel gevallen volgt het gezag niet uit de Basisregistratie Personen (hierna: BRP) en dient het gezagsregister geraadpleegd te worden.

Vanaf januari 2022 wordt de gemeente financieel verantwoordelijk voor de jeugdhulp waar de jeugdige staat ingeschreven. In het geval van enkel ambulante zorg wordt de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven volgens het BRP financieel verantwoordelijk. Als er sprake is van verblijf, dan moet er gekeken worden naar waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de start van het zorgtraject. Deze gemeente blijft dan financieel verantwoordelijk voor de jeugdzorg, tot het moment dat er geen sprake is van jeugdhulp met verblijfscomponent.

Doel van het nieuwe woonplaatsbeginsel is, dat het moet leiden tot structureel lagere uitvoeringslasten en minder onduidelijkheid, waardoor de jeugdige sneller geholpen kan worden. Desondanks vraagt de invoering van de nieuwe wet eenmalig een forse inspanning om te onderzoeken welke jeugdigen 'administratief' zullen gaan verhuizen. De werkzaamheden kunnen worden onderverdeeld in 3 'deelprojecten'.

- Cliënten met verblijfscomponent waarvan de indicatie doorloopt na 31-12-2021
- Cliënten met een verblijfscomponent waarvan de indicatie in de tweede helft van 2021 wordt verlengd of voor het eerst afgegeven.
- Cliënten met ambulante jeugdzorg waarvan het woonplaatsbeginsel mogelijk wijzigt (Het Hogeland betaalt de voorziening nu omdat het bevoegd gezag in Het Hogeland woont terwijl de jeugdige in een andere gemeente woont).

De VNG en het ketenbureau i Sociaal Domein ondersteunen de gemeenten rondom de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Alle gemeenten moeten het onderzoek naar de eerste groep op 1 juli afgerond hebben. Via een tool die de VNG beschikbaar stelt kunnen we de gegevens van de jeugdigen die wij zullen overdragen aan een andere gemeente doorgeven. Op grond van ons onderzoek zullen we 17 jeugdigen overgedragen worden aan een andere gemeente. Voor een viertal cliënten loopt het onderzoek nog (stand half juni).

Uit de tweede en derde groep kunnen eveneens nog jeugdigen naar voren komen die administratief zullen verhuizen. De omvang hiervan is nog niet bekend. De werkwijze hieromtrent wordt nog afgestemd tussen de VNG, ketenbureau i Sociaal Domein en de betrokken gemeenten. Deze werkzaamheden staan gepland voor de tweede helft van 2021.

Naast dat er cliënten overgedragen worden aan andere gemeenten kan het natuurlijk ook voorkomen dat op grond van het nieuwe woonplaatsbeginsel er jeugdigen administratief overgedragen worden aan Het Hogeland. We hebben nog geen zicht op de aantallen die het betreft. Op 1 juli hebben we zicht op de eerste groep. Echter in de tweede helft van 2021 kunnen hier nog aanvullingen op komen.

De aanpassingen van het woonplaatsbeginsel hebben impact op de toewijzing van de financieel verantwoordelijke gemeenten. Door de verschuiving in verantwoordelijkheid volgt een verschuiving van de budgetten. Het CBS heeft door middel van een simulatie de impact van het woonplaatsbeginsel voor de gemeenten bepaald. In de meicirculaire zijn de gemeente geïnformeerd of de budgettaire gevolgen. Voor het jaar 2022 ontvangen we 497.000 euro minder budget. We veronderstellen vooralsnog dat de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel budgetneutraal uitpakt. Dit betekent dat de jeugdzorg kosten van de jeugdigen die wij overdragen minus de kosten van de jeugdigen die volgens het nieuwe woonplaatsbeginsel voor rekening komen van Het Hogeland, per saldo, 497.000 lager uitvallen.

Zodra er meer gegevens beschikbaar zijn zal een analyse worden uitgevoerd in hoeverre de CBS simulatie aansluit op praktijk van Het Hogeland.

6. Ontwikkeling naar productcategorie

In deze rapportage 'tussentijdse informatievoorziening jeugdzorg' wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg. De grafieken die in deze rapportage zijn opgenomen zijn gebaseerd op onze gemeentelijke data die beschikbaar worden gesteld door de RIGG. Het gaat hier om een weergave van de registraties van de maatwerkvoorzieningen en de declaraties die op deze voorzieningen zijn gedaan.

In de grafieken zit geen prognose opgenomen aangezien het enkel een weergave is van de registraties in de systemen op een bepaald moment. Aangezien er een na-ijl in de verwerking van de informatie zit kan niet de volledige grafiek worden gebruikt voor analysedoeleinden. Hierbij kan dan nog een onderscheid worden gemaakt in de actualiteit van de indicatiewaarde en de declaratiewaarde. De na-ijl kan ongeveer 3 à 4 maanden duren voordat de cijfers min-of-meer definitief zijn. De dalende lijn in indicatiewaarde en aantal cliënten wordt veroorzaakt door aflopende beschikkingen.

De grafieken hebben twee assen.

- De linker-as geeft informatie over de euro's
- De rechter-as geeft informatie over het aantal jeugdigen

De staafdiagrammen worden geschaald weergegeven. Hierdoor is de ontwikkeling van maand tot maand beter af te lezen. Zonder het schalen zou er vanzelfsprekend een lagere last zijn in februari aangezien deze maand minder dagen bevat. Als gevolg van het schalen wijken de getoonde bestedingen in de volgende grafieken licht af van de werkelijk betaalde zorg. Dit doet geen afbreuk aan het gegeven inzicht.

